

14.

Chf

FŐVÁROSI TÖRVÉNYSZÉK 10.

FŐLAJSTROMSZÁM
KEZDŐIRATON:

Postán / Gyűjtőládába / Személyesen / E-mailen / Faxon

Erkezett: 2016 -09- 08

PÉLDÁNY: I. IV. barokk

MELLÉKLET: h KÖZTUK: —

FŐLAJSTROMSZÁM: A 729/B

Érvénytelenítésben eljárva

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: 10/1613-0/2016	
Érkezett: 2016 SZEPT 22.	
Példány: 1	Kezelőiroda: H

Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az alábbiakban részletesen kifejtendő indokok alapján a Kúria Pf.IV.20.561/2016/3. számon hozott ítéletét (P/2 szám alatt csatolva), továbbá az alulfekvő, Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.752/2015/4. számon hozott ítéletét (P/3. szám alatt csatolva), mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket semmisítse meg.

Vagyilagos kérelemként terjesztem elő, hogy a t. Alkotmánybíróság állapítsa meg az Infotv. 3. § 5. pont, „*a személyes adat fogalma alá nem eső*” fordulatának – mint amely az Alaptörvény 39. cikk (2) bekezdésében foglaltakba ütközik – alkotmányellenességét és mint az ennek az alaptörvény-ellenes jogszabályhelynek az alkalmazásával született ítéleteket, a fent jelölt bírósági döntéseket is semmisítse meg. Ez utóbbi esetre kérem alkalmazási tilalom kimondását is az Abtv. 45. § (2) bekezdése alapján a folytatódó – (részben vagy egészben) megismételt alapeljárásban.

Kérelmem anyagi jogi jogalapja Magyarország Alaptörvényének VI. cikk (2) bekezdése (közérdekű adatok megismeréséhez való jog), valamint Magyarország Alaptörvényének XVIII. cikk (1) bekezdése (tisztességes eljáráshoz való jog).

Kérelmem eljárásjogi alapja elsődlegesen az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az alkotmánybírásról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. §-a, amely alapján az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangját, és megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Vagylagos kérelmem eljárásjogi alapja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése.

647.
B

A vagylagos kérelem kapcsán utalok a 3/2013. (II. 14.) AB határozatban megállapítottakra, amely értelmében „az alkotmányjogi panaszt beküldőnek – főszabály szerint – el kell tudnia dönteni, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése, esetleg (2) bekezdése vagy a 27. §-a szerinti eljárást kíván-e kezdeményezni. Ugyanakkor elképzelhető, hogy egy konkrét ügyben nem dönthető el egyértelműen, hogy a jogi norma vagy annak eseti alkalmazása okozza-e az állított alaptörvény-sérelmet. Sőt elképzelhető, hogy a bíróság jogalkalmazása és az annak alapjául szolgáló norma alkotmányossága egyaránt kétséges. Nem zárható ki ezért teljesen annak a lehetősége, hogy A Panaszos alkotmányjogi panaszában elsődleges és másodlagos kérelmet fogalmazzon meg. (Ezt támogatja a korábbi alkotmánybíróági gyakorlat is, amely érdemben elbírálta azokat az indítványokat, amelyek elsődleges és másodlagos kérelmeket fogalmaztak meg [alkotmányjogi panaszban utólagos normakontroll-kérelmet, vagy például utólagos normakontroll-indítványban mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását].)” [22]

Az előbbieken hivatkozottakat támasztják alá a szakirodalomban megjelent álláspontok is, így különösen a Bitskey Botond és Török Bálint szerkesztésében megjelent, Az alkotmányjogi panasz kézikönyve c. könyv (HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2015.) 150. oldal 318-319. bekezdései, a 213. oldal 470. bekezdése.

A Panaszos személyes érintettségét igazolja, hogy felperes volt a panaszolt ítéletek által lezárt ügyben.

A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott ítéletét a Panaszos jogi képviselője 2016. július 5-én vette kézhez, az Abtv. 30. § (1) alapján az alkotmányjogi panasz határidőben kerül benyújtásra.

A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés „alapvető alkotmányjogi jelentőségű” (Abtv. 29. §), ugyanis a Panaszos újságíró közérdekű adatok megismeréséhez való jogának sérelmére, annak aránytalan korlátozására vezetett az a tény, hogy a Panaszos részvételével zajló peres eljárásban az Alperest vezető – akkor még államtitkári rangban lévő vezetője – hivatalos külföldi útjaival kapcsolatban nem tudható, hogy mely természetes személyekkel tárgyalt. A rendes bíróságok ezen természetes személyek nevét arra hivatkozással nem rendelte kiadni a bíróság, hogy az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (továbbiakban: Infotv.) kivételt nem tűrő módon kiveszi a személyes adatokat a közérdekű adatok és az azokhoz fűződő megismerési érdek hatóköre alól. A bírósági ítéletek így egyrészt egyáltalán nem mérlegelték érdemben a Panaszos alapjogának korlátozására vezető szabályozást a szükségességi arányossági teszt mentén. Megjegyzendő, hogy a Panaszos kérelmét figyelmen kívül hagyva a

rendes bíróságok nem találtak rá megfelelő okot, hogy a t. Alkotmánybírósághoz forduljanak azon ellentmondásos és alkotmányellenes helyzet feloldása érdekében.

Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés továbbá az is, hogy az adatkezelői minőség perbeli tagadása esetén erre a kérdésre kinek kell bizonyítást vezetnie – a tagadó adatkezelő alperesnek, vagy adatigénylő Panaszos felperesnek. Ez a kérdés rendkívül fontos a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő alapjog érvényesülése szempontjából, ugyanis ha a perben elfoglalt bírói gyakorlat érvényesül, úgy fennáll annak a veszélye, hogy a közérdekű adatigénylés elnehezül vagy szignifikánsan megnehezedik, hiszen az adatkérőnek sok esetben nincs a kezében olyan bizonyítási eszköz, vagy az csak nehezen beszerezhető, amivel az egyébként evidensen és a józan ész szerint is beláthatóan adatkezelő alperes ezen minőségét bizonyítani tudná.

Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés végezetül az, hogy összefér-e a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező fegyveregyenlőség elvével az, hogy az előző bekezdésben taglalt adatkezelői minőséggel kapcsolatos bizonyítási terhet a jogerős ítélet úgy fordította meg a Panaszos terhére, hogy arról ő csak magából a jogerős ítéletből értesült, így még elvi esélye sem volt arra, hogy az egyébként tévesen kiosztott bizonyítási kötelezettségének eleget tegyen. Ezt az eljárást a Kúria rendben lévőnek találta.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésére utalással a Panaszos kéri adatai zártan kezelését.

II. A tények

1. A Panaszos Felperes az Infotv. 28. § (1) bekezdésében foglalt lehetőséggel élve 2015. március 24-én e-mailben fordult Alpereshez, közérdekű adatok kiadását kérve. A kért adatok a következők voltak. Lázár János miniszter úr 2013. március 22-23-ai svájci (engedélyezés száma: 13D-00046) és a 2013. július 26-27-ei olaszországi (engedélyezés száma: 13D-00109) kiküldetéseivel – amelyeken még államtitkárként vett részt - összefüggésben:

- *Kikkel folytatott megbeszéléseket az utazások során? Kérem, közölje a tárgyalópartnerei nevét és tisztségét.*
- *Ki kezdeményezte ezeket a találkozókat és miért?*
- *Mik voltak ezeknek a tárgyalásoknak a témái? Mi hangzott el ezekről Ön, illetve tárgyalópartnerei részéről ezeken a tárgyalásokon?*

2. Az Alperes a törvény által részére biztosított 15 napos határidőn belül a megkeresésre és adatkérésre nem válaszolt, holott erre az Infotv. 29. §-ának (1) bekezdése értelmében kötelezettsége áll fenn.

3. Az I. fokon eljáró Fővárosi Törvényszék a felperes által megfogalmazott kérdések közül három kapcsán 2015. május 18-án kelt ítéletében (P/4. szám alatt csatolva) kötelezte alperest azok megválaszolására, az azokhoz fűződő közérdekű adatok kiadására. A felperesi kérdések, amelyek kapcsán alperest a részítéletben foglaltak szerint közérdekű adat kiadása iránti kötelezettség terheli az alábbiak:

- a) Kikkel folytatott megbeszéléseket az államtitkár az utazások során név és tisztség szerint megjelölve?
- b) Ki kezdeményezte ezeket a találkozókát és miért?
- c) Mik voltak ezeknek a tárgyalásoknak a témái?

4. A Törvényszék a kereseti kérelem 3. kérdése kapcsán csak annak első felét találta kellően határozottnak arra, hogy Alperest annak kapcsán adatkiadásra lehessen kötelezni. A kérdés második fele a Törvényszék álláspontja szerint „határozott kereseti kérelemnek nem tekinthető”. A Törvényszék marasztalta Alperest elsőfokú perköltségben.

5. A Törvényszék jogi álláspontja szerint – már ezen a helyen megjegyzem, hogy az ügyben a végső szót kimondó Kúria nem túl elegánsan elfelejtette ismertetni ezen érveket – súlytalan volt azon alperesi védekezés, mely szerint az adatkezelői minőségét felperes Panaszosnak kellene bizonyítania. A Törvényszék (helyes) jogi álláspontja az volt, hogy alperes a perben bármilyen védekezést választhat, de bármilyen hivatkozás tekintetében, mellyel a perben előáll, őt terheli a bizonyítási teher.

6. A Törvényszék határozott álláspontja volt, hogy azon alperesi (tehát adatkezelői) szándék, hogy a bizonyítás terhét az adatigénylő felperes Panaszosra hárítsa a józan ésszel ellentétes. Ennek oka, hogy az adatigénylésre pontosan azért került sor, mert panaszos nem volt a kiadni kért adatok birtokában. A Törvényszék szerint a közérdekű adatigénylés teljes ellehetetlenítésével járna, ha az eljáró bíróságok az ilyen típusú védekezés során az adatigénylőt köteleznék bizonyításra, hiszen egy adatigénylőtől nem várható el, hogy egy közigazgatási szerv pontos belső működését ismerje, és pontosan megjelölje, hogy egy közérdekű adat pontosan hogyan keletkezik. A Törvényszék ezért a jelen ügghöz hasonló tárgyú korábbi ügyben keletkezett jogerős ítélet és alperes egyéb előadásai alapján bizonyítottnak látta Alperes adatkezelői minőségét.

7. Az Alperes 2015. május 29-én fellebbezési kérelmet nyújtott be, melynek a Fővárosi Ítéltábla 2015. december 3-án kelt ítéletében helyt adott.

8. Az Ítéltábla megállapításai a következők voltak.

9. Az Ítéltábla, eltérve az elsőfokú ítélet megállapításától, úgy vélte, hogy Felperest bizonyítási kötelezettség terheli alperes tagadásával szemben tekintetben, hogy Alperes a kiadni kért adatokat kezeli, „mivel nemleges tény nem bizonyítható”. Erre ugyan az elsőfokú ítélet nem hívta fel Felperest – eltérő jogi álláspontja okán -, de ez az Ítéltábla szerint sem az elsőfokú eljárás megismétlését, sem a bizonyítás kiegészítését nem tette szükségessé, ugyanis a MeG államtitkári utasítás megfelelő iránymutatásául szolgál a kérdésben. Az Ítéltábla abban ugyan egyetértett az elsőfokú ítélettel, hogy Felperes Panaszos nem ismerheti Alperes pontos működését, így csak az adatkezelőre vonatkozó szabályok előírásai alapján lehet a kérdésben állást foglalni. Arra az Ítéltábla nem tért ki, hogy ezek a szabályok pontosan az Alperes által alkotott szabályok (államtitkári utasításról beszélünk), ami enyhén szólva is visszas hivatkozási alap.

10. Az Ítéltábla az utasításból arra következtetett, hogy a tárgyalópartnerek neve és a találkozások témája rögzített, de az, hogy ki kezdeményezte a találkozókat és miért, továbbá, hogy mi a tisztsége a tárgyalópartnereknek Alperes által nem kezelt adat és tekintetben „további bizonyítástól sem volt várható más eredmény, ezért felperes kioktatására sem kellett sor kerülni”.

11. Felperes tehát az Ítéltábla véleménye szerint a tárgyalópartnerek nevét és a tárgyalások témáját kérhette „rögzített és ténylegesen kezelt” adatként Alperestől, amennyiben azok közérdekű adatok. A tárgyalópartnerek neve – így az Ítéltábla – azonban személyes adat, így az közérdekű adatnak nem tekinthető, és nem vált közérdekből nyilvános adattá az Infotv. 26. § (2) bekezdése vagy 27. § (3a) bekezdése értelmében sem. Végezetül az Ítéltábla úgy találta, hogy a tárgyalások témáját Alperes korábban már megfelelően megjelölte. Az Ítéltábla marasztalta Felperest első- és másodfokú perkölttségben.

12. A Panaszos felülvizsgálati kérelemmel élt a Kúriánál, melyet a Kúria 2016. május 18-án kelt és a Panaszos jogi képviselőjének 2016. július 5-én kézbesített ítéletével elutasított. A Kúria – szokásos módon – ismertette a pertörténetet, melyből eléggé visszas módon kimaradt

az elsőfokú ítélet ismertetése, pedig a Kúria ellentétes jogi állásponton volt, mint a Törvényszék, így ezen érvek ismertetése és az arra való reflektálás fontos lehetett volna.

13. A jogi érvelésben a Kúria kiindulásként helybenhagyta az Ítéltábla álláspontját a bizonyítási teher kérdésében, azt a Panaszosra telepítve. A Kúria – meglehetősen cinikusan – felrótta Panaszosnak azt, hogy az eljárás során nem jelölte meg – így a felülvizsgálati kérelemben sem -, hogy milyen bizonyítási indítványa lett volna, ha erről megfelelő kioktatást kap, csak „általánosságban” utalt arra, hogy ilyen bizonyítással megpróbálkozná. Így a Kúria nem érezte magát képesnek arra, hogy megítélje, a bizonyítás elmaradása az ügy érdemi elbírálására kihatással volt-e. A Kúria ezért a bizonyítási teher jogerős ítéletben történő megfordítását és a kioktatás elmaradását nem értékelte hatályon kívül helyezési oknak.

14. A Kúria nem látta továbbá indokoltnak az Alkotmánybírósághoz való fordulást sem a személyes adatokhoz való jog és a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jog konfliktusának feloldása okán sem (az ezzel kapcsolatos panaszosi érveket a jogi érvelésben ismertetem a felesleges ismétlések elkerülése végett.) A Kúria álláspontja szerint – melyhez különösebb jogi indokolást nem fűzött – az Infotv. közérdekű adat-definíciójában szereplő, személyes adatokra vonatkozó abszolút mentesség az adatkiadás alól megfelel az Alaptörvény szükségesség-arányosság tesztjének. Hogy miért ez a Kúria álláspontja, annak magyarázatával teljesen adós maradt (Kúria ítélete, 18-22. pontok).

15. A Kúria úgy vélte továbbá, hogy az Infotv. 27. § (3a) bekezdése sem ad lehetőséget Lázár János tárgyalópartnerei felfedésére, mert ez a szakasz – így a Kúria – a tárgyalópartnerek számára írhatna elő csak kötelezettséget. Ezen adatigénylés már csak azért sem teljesíthető, mert ahhoz az Infotv. alapján az az érintett hozzájárulás kellene, és nem volt a perben arra vonatkozó adat, hogy ezek a tárgyalópartnerek a hozzájárulásukat megadták volna.

16. A Kúria így a felülvizsgálati kérelmet elutasította és perköltség fizetésére kötelezte a Panaszost.

III. A bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének okai

A tisztességes eljáráshoz való jog

17. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése deklarálja a tisztességes eljáráshoz való jogot. Az AB klasszikus megfogalmazásában: „a tisztességes eljáráshoz való jog az Alkotmányban explicit módon nem nevesített, de az alkotmánybíróági gyakorlatban az 57. § (1) bekezdésébe foglalt független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a 2. § (1) bekezdéséből eredő eljárási garanciák védelmének egymásra vonatkoztatásából tartalmilag levezetett alkotmányos alapjog” [315/E/2003. AB határozat].

18. „A „tisztességes eljárás” (fair trial) követelménye nem egyszerűen egy a bíróságnak és az eljárásnak itt megkövetelt tulajdonságai közül (ti. mint „igazságos tárgyalás”), hanem [...] az Alkotmány alkotmányi rendelkezésben foglalt követelményeken túl – különösen a büntetőjogra és eljárásra vonatkozóan – az 57. § többi garanciájának teljesedését is átfogja. Sőt az – 57. §-a tartalmához és szerkezetéhez mintát adó eljárási garanciákat tartalmazó cikkei általában elfogadott értelmezése szerint a fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás ’méltánytalan’ vagy ’igazságtalan’, avagy ’nem tisztességes’ [6/1998. (III. 11.) AB határozat].

19. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos követelménye több elvet és garanciális elemet is magában foglal, így a bírósághoz fordulás jogát, a pártatlanság valamint a jogegyenlőség követelményét, az ésszerű időn belüli eljárást, a fegyveregyenlőség elvét és a jogorvoslathoz való jogot is.

20. Több alkotmánybíróági döntés rámutatott, hogy az eljárás tisztessége olyan minőség, amely az eljárás egészének figyelembevételével ítéltető meg. Az Alkotmánybíróság az erre vonatkozó döntéseiben meghatározza a tisztességes eljárás által megkövetelt általános ismérveket. Kiemelte, hogy a tisztességes eljáráshoz való joggal „szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye” [pl. 14/2002. (III. 20.) AB határozat, ABH 2002, 101, 108.; 15/2002. (III. 29.) AB határozat, ABH 2002, 116, 118 120.; 35/2002. (VII. 19.) AB határozat, ABH 2002, 199, 211.; 14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 256.].

A közérdekű adatok megismeréséhez való jog

Az Alkotmánybíróság gyakorlata - Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés

21. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett VI. cikkének (2) bekezdése szerint mindenkinek joga van a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. Magyarországon az érintett alapjog a jogállami rendszer megalapozásakor, az 1989. évi XXXI. törvénnyel megalkotott, tartalmilag új Alkotmány révén vált a jogrendszer részévé. Az Alkotmány 61. § (1) bekezdése rögzítette először alapvető jogként: „a Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás és a szólás szabadságához, továbbá a közérdekű adatok megismeréséhez, valamint terjesztéséhez”.

22. Az Alkotmánybíróság a 21/2013. (VII. 19.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) elvi érveléssel mutatott rá az információszabadságnak a véleménynyilvánításhoz való jog biztosításában, valamint azon keresztül az állam demokratikus működésének kialakításában betöltött lényeges szerepére. Az Alkotmánybíróság az információszabadság céljának elemzése kapcsán azt is kimondta, hogy „[a] közérdekű információkhoz való szabad hozzáférés lehetővé teszi a választott népképviselői testületek, a végrehajtó hatalom, a közigazgatás jogszerűségének és hatékonyságának ellenőrzését, serkenti azok demokratikus működését. A közügyek bonyolultsága miatt a közhatalmi döntéshozatalra, az ügyek intézésre gyakorolt állampolgári ellenőrzés és befolyás csak akkor lehet hatékony, ha az illetékes szervek felfedik a szükséges információkat.” [32/1992. (V. 29.) AB határozat, ABH 1992, 182, 183-184.] Az alanyi jogon biztosított információszabadság joga tehát azért kiemelkedően jelentős, mert „[a] nyílt, áttetsző és ellenőrizhető közhatalmi tevékenység, általában az állami szervek és a végrehajtó hatalom nyilvánosság előtti működése a demokratizmus egyik alapköve, a jogállami államrendezkedés garanciája. A nyilvánosság próbája nélkül az állam polgáraitól „elidegenedett gépezetté”, működése kiszámíthatatlanná, előre láthatatlanná, kifejezetten veszélyessé válik, mert az állam működésének átláthatatlansága fokozott veszélyt jelent az alkotmányos szabadságjogokra.” [34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 192.].

23. Ennek megfelelően a közfeladatok ellátásával kapcsolatosan is alaptörvényi követelmény az átláthatóság és a közélet tisztasága, valamint a közügyek méltányos, visszaélés és részrehajlás nélküli intézése. A véleménynyilvánításhoz való jog biztosítása mellett, illetve azon keresztül a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való alapvető jog végeredményben e fenti követelmények érvényre juttatására hivatott. Az Alkotmánybíróság ezt követően azt vizsgálta, hogy az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése

milyen követelményeket szab a közérdekű adatok nyilvánossága vonatkozásában, illetve milyen esetben kerülhet sor azok korlátozására.

24. Az Alkotmánybíróság alapvető elvként határozza meg a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozása körében azt, hogy az információs szabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni, ugyanis „*egy demokratikus társadalomban a közérdekű adatok nyilvánossága a főszabály; ehhez képest a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozását kivételnek kell tekinteni.*” [12/2004. (IV. 7.) AB határozat, ABH 2004, 217, 221.].

25. Az Abh. az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése vonatkozásában azt is leszögezte, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog alanya bárki lehet. Az Alaptörvény értelmében tehát az információs szerzéshez kötődő érdekelttség igazolása nem szükséges. Ennél fogva a közérdekű adat kiadására kötelezett szervnek vagy személynek kell indokolnia az igényelt információ esetleges megtagadását. A közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog korlátozását érintően tehát a korábbi gyakorlat alapján levezethető, hogy az olyan szabályok, amelyek diszkrecionális jogkört adnak az adatkezelő szervnek a közérdekű adatokhoz való hozzáférés megtagadására, önmagukban alapjogsértők [vö. 32/1992. (V. 29.) AB határozat, ABH 1992, 182, 184.; 34/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 177, 192.]. (Indokolás [40]-[41]).

- A fenti elvek alkalmazása a jelen ügyre

a) *a bizonyítási teher alkotmányellenes elosztása*

26. A jogerős ítélet és a Kúria az Alaptörvény súlyos megsértésével helyezkedett arra az álláspontra, hogy Panaszosnak kellene bizonyítania, hogy Alperes kezelésében vannak a kiadni kért közérdekű adatok, illetőleg, hogy „további bizonyítástól sem volt várható más eredmény” tekintetben, hogy az államtitkári utasításban szereplő adatokon túl mást is kezelne Alperes.

27. Panaszos és az elsőfokú bíróság következetes álláspontja volt, hogy „az alperesen van a bizonyítás terhe a közérdekű adat kiadásának a megtagadása körében, ennek megfelelően a megtagadás jogszerűségének és indokoltságának a bizonyítása őt terheli”, mely egyébként az Infotv 31. § (2) bekezdésének egyértelmű és közismert - és a Pp. bizonyítási szabályaihoz képest *lex specialis* - szabálya. Panaszoson semmilyen bizonyítási teher nem volt. Alperes

eldöntheti egy közérdekű adatperben, hogy milyen védekezést választ – sőt, a magyar bírói gyakorlat még azt is megengedi, hogy a per során más védekezési alapot válasszon – de a kimenekedés körében a bizonyítási teher rajta van.

28. Amennyiben Alperes szimplán tagad, mint jelen esetben is – ráadásul a józan ésszel és a közismert közigazgatási gyakorlattal ellentétes módon – akkor is bizonyítania kell. Alperes állításával és az Ítélet tábla álláspontjával ellentétben nem egy „nemleges tény” – i.e. nincsenek meg a kért adatok – hanem azt, hogy *miért* nincsenek. Ebben a körben egy, az adatigénylésnél szűkebb államtitkári utasításra utalni nem elégséges, ami egyébként nem egyéb, mint Alperes saját előadása, hiszen éppen azon államtitkár utasításáról beszélünk, akinek az ominózus útjairól szó van (Lázár János ebben az időben még államtitkári rangban szolgált a Miniszterelnökségen). Az ezzel ellentétes vélekedés nem pusztán az Infotv. 31. § (2) bekezdését sértene, hanem beláthatatlan következménnyel járna a közérdekű adatok nyilvánosságára is. Az Alperes érvelés ugyanis oda vezet(ne), hogy az adatok kiadásának megtagadására elegendő azt állítani, hogy „nem kezeli” őket Alperes. Ezek után pedig Panaszoson szinte teljesíthetetlen bizonyítási teher lenne, ennek ellenkezőjének bizonyítására, hiszen – ahogyan azt az elsőfokú ítélet is helyesen leszögezi – Felperes, mint magánszemély Alperes pontos működési rendjét nem ismeri, ismerheti. A bizonyítási teher ilyen elosztása tehát súlyosan sérti a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő jogot.

29. Az érvelés teljessége kedvéért feltéve, de nem megengedve, hogy Felperest mégis terhelheti bizonyítási kötelezettség ebben a körben, az Ítélet tábla azon megállapítása, hogy további bizonyítástól sem lett volna várható eredmény, súlyosan sérti a Pp. 3. § (3) bekezdését. Amennyiben Felperest kioktatják arra, hogy az elsőfokú ítélet jogi álláspontjától eltérően mégis van bizonyítási teher rajta és ezen teherről és főként annak eredménytelenségéről nem az Ítélet tábla ítéletéből értesül, úgy megpróbálkozhatott volna megfelelő bizonyítási indítvány megtételére a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint.

30. Ebben a tekintetben meg kell jegyezni, hogy a Kúria álláspontja több, mint cinikus volt, amikor felrótta a Panaszosnak, hogy nem jelölt meg olyan konkrét bizonyítási eszközt, melyet adott esetben igénybe vehetett volna. A Kúria előtt már nincsen bizonyítás, így a Kúriának ezt a kérdést nem is kellett volna felvetnie. Másfelől, annyi azért elvárható lett volna a Kúriától, hogy magától is elgondolkozzon a kérdésen és rájöjjön, ebben a körben lehetséges lett volna érdemleges bizonyítás – hiszen tanúmeghallgatás lehetséges. Egy személyről már bizonyosan tudunk, aki tud Lázár János külföldi útjairól mindent. Ez a személy maga Lázár

János, így őt magát tanúként minden további nélkül ki lehetett volna hallgatni. Ahogyan valószínűleg meg lehetne találni Lázár János azon munkatársait is, aki a kérdéses időszakban a munkatársai voltak, így egyéb tanúkihallgatások is lehetségesek lettek volna. Ezeket a személyeket nemcsak magáról a konkrét útról lehetett volna meghallgatni, hanem arról is, hogy igaz-e az, hogy egy államtitkár hivatalos külföldi útjáról nem, vagy csak olyan tartalmú feljegyzés, beszámoló készül, mint amit Alperes állított.

31. Jelen ügyben viszont az a furcsaság állt elő, hogy az elsőfokú bíróság – helyesen – Alperesre helyezte a bizonyítás terhet, elfogadva felperes Panaszos jogi álláspontját, aki ezen a bírósági fokon ezért értelemszerűen nem tett bizonyítási indítványt. A másodfokú bíróság a jogerős döntésében ezt a bizonyítási terhet megfordította és azt a Panaszosra terhelte, amit a Kúria is jóváhagyott. A Panaszosnak tehát esélye sem volt arra, hogy a jogvita ezen centrális kérdésében bizonyítást hajtson végre, még bizonyítási indítványt sem tudott tenni (feltéve, de nem megengedve, hogy egyáltalán a alkotmányosan lehetséges közérdekű adatokkal kapcsolatos perekben a bizonyítási teher ilyen megfordítása).

32. Mindez a tisztességes eljáráshoz való jog részét képező fegyveregyenlőség elvének súlyos sérelmét jelenti. Panaszos a jogvita vesztese lett, hiszen esélyt sem kapott annak bizonyítására, hogy egyes kiadni kért adatokat Alperes kezeli. Mindez olyan súlyosan elbillentette a pernyerés elvi és gyakorlati esélyét Alperes irányába, hogy a „fegyverek egyenlőségéről” többet nem beszélhetünk, hiszen Panaszosnak nemhogy egyenlő „fegyvere” nem volt, hanem teljesen eszköztelen maradt. A Kúria és az Ítéletábla ítéletét ezért meg kell semmisíteni.

b) a személyes adatok védelmére való alkotmányellenes hivatkozás

33. Elöljáróban szükséges rögzíteni, hogy a közérdekű adatok megismeréséhez való jog az alkotmánybírósági és a strasbourgi gyakorlat értelmében is szorosan kapcsolódik a véleménynyilvánításhoz való joghoz, amely a Panaszos szempontjából még fokozottabban érvényesítendő alapjog, lévén újságíró. Esetében a nem vitásan közérdekű adatok megismerése és ezen jogának legfeljebb arányos korlátozása a kulcsa annak, hogy a közvélemény is tájékoztatást nyerhessen és élhessen a – jelen esetben – közpénz feletti demokratikus ellenőrzés lehetőségével.

34. Fentiekkel ellentétben sem az Ítélet, sem a Kúria még csak meg sem kísérelte a szükségesség-arányosság mentén érdemben figyelembe venni, hogy a kiadni kért adatokat megismerhetővé kell-e tenni. Az Ítélet csak rögzítette, hogy a tárgyalópartnerek neve személyes adat, így azt – álláspontja szerint – nem kell kiadni. A Kúria pedig csak általánosságban, minden valódi jogi érvet nélkülözve úgy vélte, hogy az Infotv. említett szabályozása – tehát, hogy biankó kivételt teremt a személyes adatok javára a közérdekű adatok nyilvánosságával szemben – nem indokolatlan és aránytalan korlátozás.

35. Az eljáró bíróságok valójában nem alkalmazták érdemben az Alaptörvény I. Cikk (3) bekezdésében található ún. szükségesség-arányosság tesztet a két vetélkedő alapjog, nevezetesen a közérdekű adatok nyilvánossága és a személyes adatok védelme között kialakult konfliktus elbírálása során.

36. Téves az Ítélet álláspontja abban a tekintetben is, hogy a külföldi tárgyalópartnerek személyes adata „értelemszerűen” nem közérdekből nyilvános adat. Az Infotv. 26. § (2) bekezdése értelmében közérdekből nyilvános adat a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy neve, feladatköre, munkaköre, vezetői megbízása, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adata (...). Lázár János a perbeli útjain közfeladatot ellátó külföldi személyekkel találkozott – hiszen hivatalos úton volt. Így vélelem szól amellett, hogy tárgyalópartnerei is közfeladatot láttak el vele való tárgyaláskor. Az Infotv. nem szűkíti le „magyar” közfeladatot ellátó személyekre a nyilvánosságot, ezért a kiadni kért adatok kiadhatók. Ez következik egyébként az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlatából, mely szerint az Alkotmánybíróság alapvető elvként határozza meg a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozása körében azt, hogy az információszabadságot korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni, ugyanis "egy demokratikus társadalomban a közérdekű adatok nyilvánossága a főszabály; ehhez képest a közérdekű adatok nyilvánosságának korlátozását kivételnek kell tekinteni." [12/2004. (IV. 7.) AB határozat, ABH 2004, 217, 221.]

37. Az Ítélet ítélete tehát – melyet a Kúria is jóváhagyott – alaptörvény-ellenesen szűkítette le a kiadni kért adatok körét és tagadta meg Panaszos adatigénylését.

38. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtetteket nem osztaná, és hasonlóan az Ítélet álláspontjához a külföldi tárgyalópartnerek kiadni kért adatait azok személyes adat jellege miatt megtagadhatónak véli, a következő kérelemmel élek.

39. Az Infotv. a következőképpen határozza meg a közérdekű adatok definícióját: „*az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, **a személyes adat fogalma alá nem eső**, bármilyen módon vagy formában rögzített információ vagy ismeret, függetlenül kezelésének módjától, önálló vagy gyűjteményes jellegétől, így különösen a hatáskörre, illetékességre, szervezeti felépítésre, szakmai tevékenységre, annak eredményességére is kiterjedő értékelésére, a birtokolt adatfajtákra és a működést szabályozó jogszabályokra, valamint a gazdálkodásra, a megkötött szerződésekre vonatkozó adat;*”.

40. Álláspontom szerint a jelen perben is alkalmazandó, dőlt betűvel kiemelt, „**a személyes adat fogalma alá nem eső**,” fordulata az Infotv.-nek sérti az Alaptörvény VI. Cikk második bekezdésében foglalt közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogot, az Alaptörvény IX cikkében, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: Egyezmény) 10. cikkében foglalt szólásszabadsághoz fűződő jogot.

41. A t. Alkotmánybíróság által kifejlesztette és az Alaptörvényben rögzítést nyert szükségességi arányossági teszt első eleme a korlátozás szükségessége, amely vagy egy másik alapjog vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében képzelhető csak el. Jelen ügyben nem vitás, a két konkuráló alapjog jól azonosítható és a korlátozást valamelyiknek mindenképp el kell szenvednie, így a beavatkozás szükségesnek tekinthető.

42. Az arányosság lépcsőjén, amely a jogkorlátozás mibenlétének és mértékének vizsgálatára fókuszál, három egymás utáni elem szűrőjén kell áthaladnia a beavatkozásnak ahhoz, hogy alkotmányosnak legyen tekinthető. Elsődlegesen kérdés, hogy alkalmas-e a korlátozás elérésére a választott eszköz. Mivel itt adatok ki- vagy épp ki nem adásáról van szó, a megtagadás egyértelműen alkalmas eszköz azok védelmére. Másodlagosan vizsgálandó a korlátozás szűk értelemben vett szükségessége, avagy, hogy elengedhetetlen-e az. Visszaülve az érintett jogok jellegére, természetére, az adatkiadás megtagadása az egyetlen és indokolt esetben szükséges eszköze a személyes adatok védelmének a közérdekű adatokkal szemben.

43. A harmadik elem pedig a korlátozás arányossága és Panaszos álláspontja szerint jelen ügyben ez az a teszt, amelyen a bírósági eljárásban született ítéletek nem felelnek meg az alkotmányos követelménynek. A központi kérdés az, hogy a cél és az okozott jogsérelem arányban állnak-e. Jelen ügyben Panaszosnak „okozott jogsérelem” a kért adatok vonatkozásában a közérdekű adatok megismerését biztosító alapjog teljes kiüresítésére vezet,

amelyre Panaszos álláspontja szerint semmilyen valós érvet nem hoztak fel az eljáró bíróságok. Összességében az arányosság mérlegelése nem történt meg, az ítéletek teljesen kiüresítették az egyik (Panaszos közérdekű adatok megismeréséhez való) és totálisan érvényre juttatták a másik (a tárgyalópartnerek személyes adatainak védelméhez való) alapjogot.

44. Mivel alapjog korlátozás a rendes bírói szakban is csak az alkotmányos tesztek mentén történhet, azok figyelmen kívül hagyása alapvetően alaptörvény-ellenes bírói döntésre vezet. Jelen ügyben annak negligálása, hogy az At. speciális rendelkezést tartalmaz a közpénzek vonatkozásában és kizárólag az alsóbb szintű jogszabály, az Infotv. került érvényre juttatásra, különösen súlyossá teszi a bírói ítéletek alaptörvény-ellenességét Panaszos álláspontja szerint.

45. Amennyiben a t. Alkotmánybíróság a fentiekben előadottak vizsgálata során úgy találná, hogy az eljárás során nem csak a bírói döntések, de az alapul fekvő jogszabályi háttér hiányai és ellentmondásai is alkotmányellenességet eredményeztek, konkretizálva alkotmány-ellenes jogszabály került alkalmazásra az eljárásban úgy az alábbiakat adom elő.

46. Az At. VI. cikk (2) bekezdése rögzíti a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot. Ehhez képest az Infotv. határozottan elkülöníti a közérdekű és a személyes adat fogalmát és attól függően teszi megismerhetővé a személyes adatot, hogy azt valamely Infotv. vagy más törvényi rendelkezés közérdekből nyilvánosként rendel-e kezelni. Mi több, maga az Infotv. 3. § 5. pont a közérdekű adatok fogalma alól kiveszi a személyes adatokat az „a *személyes adat fogalma alá nem eső*” fordulattal. Amennyiben tehát nincs olyan törvényi rendelkezés, amely közérdekből nyilvánossá minősíti a személyes adatot, úgy hiába vonatkoztatható az adat egyértelműen közpénzre, és hiába más hasonló jogviszonyok – pályázati pénzek elnyerése – kapcsán létező, a személyes adat kiadását elrendelő szabályozás léte, ebben az analóg helyzetben, az adatkiadás nem történhet meg, mivel az Infotv. konkrét rendelkezései nem kompatibilisek az At. VI. cikk (2) bekezdésével, konkrétan lerontják azt.

47. Ebből a helyzetből pedig Panaszosra és a többi, közérdekű adat megismeréséhez való jogával élni kívánó személyre az következik, hogy mindaddig, amíg a jogszabályi háttér nem lesz világos és zárt, addig a közérdekű adatok kapcsán személyes adatok nem lesznek megismerhetőek. Ez a lehetőség azonban meglátásom szerint nem megengedhető, mivel itt nem magánszemélyek jogviszonyáról van szó, amely egyedi ügyekben így is úgy is egyedi döntéseket hoz az eljáró fórum, hanem olyan jogok bírói úton történő érvényesíthetőségéről (vagy épp kizártságáról), amelyek az egyént az állammal szemben illetik meg, mi több, konkrét esetben az egyén állam feletti ellenőrzési jogát biztosítják.

48. A Panaszos hangsúlyozza, hogy jogi álláspontja nem az, hogy a személyes adatok védelmére hivatkozva sohasem lehet egyébként közérdekű adatok kiadását jogszerűen megtagadni. Ezt azonban esetről esetre kell a perbíróságnak eldöntenie, az Alaptörvény I. cikk

(3) bekezdésében foglalt szükségesség-arányosság teszt az adott ügy tényeire való megfelelő alkalmazásával. Erre pedig a Panaszos határozott álláspontja szerint akkor lesz lehetőség, ha a fent jelölt fordulat megmérettetik az alkotmányos mércével jelen panaszbeadvány nyomán.

49. Mi történik ugyanis abban az esetben, ha az Alkotmánybíróság a kérelemnek helyt adva az „*a személyes adat fogalma alá nem eső*” szövegrész alkalmazási tilalmát mondja ki vagy saját belátása szerint határoz más jogkövetkezményről? Mindösszesen annyi, hogy amennyiben a kiadni kért, az At. által közérdekű adattá minősített adat egyben személyes adat is, úgy automatikusan ezen okból – ti. Infotv.-re hivatkozással – a kiadását megtagadni nem lehet. Ugyanakkor az Infotv. és az Alaptörvény továbbra is tartalmazza a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályokat, azokra az adatkezelő/adatgazda továbbra is hivatkozhat. Többletkötelezettsége csak annyi lesz, hogy megfelelő indokokkal kell alátámasztania, hogy a kiadni kért személyes adatok miért kell, hogy erősebb védelmet élvezzenek, mint a közérdekű adatok nyilvánosságához való jog. Ez nem több, mint az a kötelezettség, amit az Infotv. 31. § (2) bekezdése amúgy előír: közérdekű adatperekben Alperes bizonyítja a megtagadás indokoltságát. Panaszos meggyőződése, hogy a személyes adatok védelme semmilyen érdemi csorbulást nem szenvedne.

50. A vitatott jogszabályi fordulat sérti a sajtószabadsághoz való jogot is. Ahogyan azt az EJB is leszögezte, a véleménynyilvánítás szabadságának részét képezi a közérdekű információkhoz való hozzáférés joga. Az információgyűjtés ugyanis alapvető jelentőségű az újságírásban, és ezért a sajtószabadság inherens, védett részét képezi. Egy demokratikus társadalomban a kiadni kért irat hozzáférhetővé tételének megtagadása ugyanis ellehetetleníti a sajtó számára társadalmi „házőrző kutya” (azaz ellenőrző szerep) betöltését. A sajtó funkcióinak gyakorlása elé gördített adminisztratív akadályok a legalaposabb vizsgálatot követelik meg, az ilyen akadályokat az államnak le kell bontania, különösen, ha a kiadni kért információk tekintetében monopóliuma (kizárólagos hozzáférése) áll fent.

51. Jelen ügyben pontosan ez történik: a személyes adatok védelmének oltárán a közérdekű adatok nyilvánossága teljesen feláldozásra kerül. A Panaszos újságíró, így munkája a perbeli esetben teljesen ellehetetlenül, a sajtószabadsághoz való jog súlyosan sérül. Mindez sem az Alaptörvény IX. cikkének sem az Egyezmény 10. cikkének nem felel meg.

52. Fentiekkel alátámasztva vagylagos kérelmemet, kérem a t. Alkotmánybíróságot, hogy a helyzet összetettségére is figyelemmel, a számára az Abtv. 28. §-ban biztosított átjárási lehetőségével élve mindenre kiterjedően mérlegelje jelen ügy körülményeit és abban olyan érdemi határozatot hozzon, amely akár a bírói értelmezésbe, akár a rendszerbe kódolt alaptörvény-ellenességnek további táptalajt nem ad.

V. Kérelem

Összegezve a fentebb részletesen kifejtett indokaimat, a megtámadott ítéletek sértik az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében biztosított közérdekű adatok megismeréséhez való jogot, az Alaptörvény IX. cikkében foglalt szólásszabadságot és az Alaptörvény XXVIII: cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot, mivel azok közérdekű adatok kiadását indokolás nélkül és közérdekű adatok megismeréséhez való jog ellehetetlenítésével zárták ki.

Tisztelt Alkotmánybíróság, a beadványban részletesen kifejtett indokok alapján kérem, hogy a Kúria Pfv.IV.20.561/2016/3. számon hozott ítéletét, továbbá az alulfekvő, Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.752/2015/4. számon hozott ítéletét mint alaptörvény-ellenes bírói döntéseket semmisítse meg akár azok tartalmi alaptörvény-ellenességére, akár a vagylagos kérelmemnek megfelelően az alkalmazott jogszabály – Infotv. 3. § 5. pont „*a személyes adat fogalma alá nem eső*” fordulata – alaptörvény-ellenességének megállapítására figyelemmel. Ez utóbbi esetre kérem alkalmazási tilalom kimondását is az Abtv. 45. § (2) bekezdése alapján a folytatódó – (részben vagy egészben) megismételt alapeljárásban.

Budapest, 2016. szeptember 5.

Tisztelettel,

